

פתח דבר

תלמידים יקרים,

הספר שלפניכם מיועד לתלמידים הלומדים לקראת בחינת הבגרות ב"עברית – הבנה, הבעה ולשון" לעולים חדשים ולתושבים חוזרים ברמות א-ב, על פי תכנית הרפורמה ללמידה משמעותית, מרכיב 70% מן הרמה הרגילה – שאלון 11284. הספר מחולק לשני חלקים, הכוללים את כל הנושאים הנדרשים לבחינת הבגרות, על פי מיקוד 2026. סדר הופעתם של הנושאים נקבע בהתאם למיקומם בבחינת הבגרות.

חלק ראשון: סיכום כל החומר לבחינת הבגרות בהתאם לתכנית הלימודים:

פרק א – הבנה והבעה

פרק ב – לשון – תחביר, שם המספר, מערכת הצורות ומיליות היחס.

חלק שני: עשר בחינות במתכונת בחינת הבגרות ופתרונותיהן.

אנו יודעות שהמשימה אינה קלה, אך לפניכם ספר שיכין אתכם בצורה הטובה ביותר לבחינת הבגרות. אם תקראו את סיכומי החומר, תפתרו את כל הבחינות שבספר, תתרגלו שוב ושוב, תגיעו מוכנים לבחינה ותעברו אותה בהצלחה רבה!

אנו מאחלות לכולם הצלחה רבה בבחינת הבגרות

דולי לוי, מאיה דלל

הבנה והבעה

- בפרק זה יופיעו שני טקסטים מסוגים שונים בהיקף כולל של כ-900 מילים.
- ישנם שלושה סוגי טקסט עיקריים:
- טקסט מידעי – טקסט המוסר מידע על אודות נושא כלשהו. הטקסט יכול להיות רציף ולא רציף, כמו דיאגרמות, טבלאות ותרשימים.
  - טקסט טיעוני – טקסט המשכנע בעמדה כלשהי.
  - בטקסט טיעוני עשויים להופיע המרכיבים הבאים: טענה, נימוקים, טענות נגד, הפרכות, הסתייגות ומסקנה.
  - טקסט שימושי – טקסט המדריך בנושא כלשהו.

שאלבי פאודר

1. בדקו את פרטי תעודת הזהות של הטקסט (כותרת, שם הכותב, תאריך, מסגרת הכתיבה).
2. קראו את השאלות לצורך הפקת מידע על אודות הטקסט.
3. קראו את הטקסט קריאה מעמיקה: הדגישו מילות, מילים ומשפטים חשובים/ות, וכתבו רכיבי מבנה ורכיבי תוכן לצד כל פסקה.
- רכיבי מבנה: רכיבים קבועים (אינם משתנים) כגון: תופעה, בעיה, פתרון, יתרון, חיסרון, דוגמה, שאלה, נימוק, הסבר, מסקנה ועוד.
- רכיבי תוכן: רכיבים משתנים בהתאם לתוכנו של הטקסט, הרעיון המרכזי בפסקה.
4. ענו על השאלות.

מאפייני הטקסט

א. לכידות/קוהרנטיות

לכידות היא אחד הסימנים החשובים המעידים על כך שהטקסט שלפנינו תקין וכתוב היטב. טקסט לכיד הוא טקסט שכל חלקיו, כלומר כל המשפטים שבו, מתאימים ומשתייכים לנושא המרכזי הנדון בטקסט. מכאן שלכל טקסט נושא מרכזי אחד.

ב. קישוריות

הקישוריות היא אחד הנושאים המרכזיים בתהליך הניתוח המבני של הטקסט. הקישוריות באה לידי ביטוי באמצעי הקישור והם: מילות קישור, אזכורים ומקדמי ארגון. כדי שחלקי הטקסט לא יהיו מנותקים זה מזה, הכותב משתמש בקישוריות, הוא מצליח "להדביק" בין החלקים השונים ויוצר רצף טקסטואלי בין צירופי המילים, בין המשפטים ובין הפסקות.

(1) מילות קישור

מילות הקישור הופכות את הטקסט מרצף מקרי של משפטים לטקסט בעל משמעות. מילות הקישור יכולות להופיע בין פסקה לפסקה, בין המשפטים בתוך הפסקה ובין המילים בתוך המשפט.

כאשר תקראו את הטקסט, סמנו את מילות הקישור שבו, כיוון שהן יכולות לעזור לנו להבין את הטקסט. מילות הקישור הן התמרורים שלנו. גם כאשר תכתבו טקסט עליכם להיות מודעים למילות הקישור ולהשתמש בהן.

	המטרה	הקשר הלוגי	מילות הקישור
1.	להוסיף או להפחית מידע	הוספה או הפחתה וצירוף	ו, וכן, גם, אף, כמו כן, יתר על כן, זאת ועוד, נוסף על כך, מלבד, כפי שראינו, הרי, פרט ל, למעט, חוץ מ...
2.	להדגים	הדגמה	למשל, כגון, לדוגמה
3.	להדגיש	הדגשה	אכן, בייחוד, במיוחד, ודאי, ראוי, לציין, יש להדגיש, ללא ספק
4.	לתת הסבר, להבהיר	הבהרה	כלומר, זאת אומרת, דהיינו, במילים אחרות
5.	להציג סיבה או לנמק	סיבה	כי, מפני ש..., מכיוון ש..., היות ש..., מאחר ש..., בגלל, עקב, מפאת, הודות ל..., בזכות, בשל, משום ש..., הואיל ו..., מחמת ה..., שהרי
6.	להציג תוצאה	תוצאה	לכן, על כן, כתוצאה מכך, אם כן, אפוא, משום כך, אי לכך, עקב כך, בשל כך
7.	להציג מטרה	תכלית / מטרה	כדי ש..., לשם כך, במטרה ל..., על מנת, לתכלית זו
8.	לתאר באיזה סדר התרחשו הדברים	זמן וסדר	כש/כאשר, לפי, עד ש..., מאז, תחילה, לאחר זאת, לאחר מכן, אחר כך, בינתיים, לפי שעה, לעולם, בטרם, כל זמן ש..., לאחרונה, בזמן האחרון, כעבור
9.	להשוות	השוואה	כמו, כפי ש..., כשם ש..., כך גם, בדומה ל..., לעומת זאת, ואילו

	המטרה	הקשר הלוגי	מילות הקישור
10.	להציג התנגדות	ניגוד	אבל, אולם, אך, אלא, בניגוד ל, בניגוד לכך, ההפך, מצד אחד... מצד אחר, מחד גיסא... מאידך גיסא, בעוד ש..., ו (ו הניגוד), אמנם
11.	להציג עניין המנוגד לצפוי	ויתור (בניגוד למצופה)	למרות ה..., למרות כל זאת, אף על פי ש, אף ש, על אף ש, בכל אופן, עם זאת, חרף ואפילו, גם אם
12.	להציג תנאי קיים או בטל (בלתי אפשרי למימוש)	תנאי	אם, בתנאי ש..., אילו/ לו, לולא, אלמלא
13.	להציג אפשרויות אחרות	ברירה	או, לא..., אלא
14.	לסכם*	סיכום	לסיכום, סיכומי של דבר, מכל האמור אפשר לומר
15.	להסיק מסקנות	מסקנות	מכל האמור אפשר להסיק ש, מכל האמור נובע ש, מתברר אם כן ש, נראה כי, ראינו אפוא

(2) אזכורים = החזרות בטקסט

האזכור הוא סוג של סימן קישוריות ולכידות של טקסט. באמצעות האזכור הכותבים יכולים להתייחס לאדם, לחפץ, למושג או למצב שהוזכרו קודם או יוזכרו בהמשך, בלי להזכיר שוב את שמם המפורש, זאת כדי להימנע מחזרות רבות על אותה המילה בטקסט. באמצעות האזכורים, החזרות בטקסט, הקוראים יכולים לעקוב אחרי הרצף הלוגי בטקסט.

(3) מקדמי ארגון

מקדמי ארגון הם כלי נוסף ליצירת קישוריות בטקסט. באמצעות מקדמי הארגון הכותב מזהיר על כוונות הכתיבה שלו.

דוגמות:

עד כאן דנו ב..., ועכשיו נעבור ל..., ראשית..., שנית..., והחשוב מכול..., לדוגמה..., להלן הגורמים העיקריים ל..., מטרת המאמר היא..., הטענה היא..., לסיום..., לסיכום..., חשוב להדגיש..., ראוי לציין ש..., מעניין במיוחד...

* סיכום – חזרה בקצרה על הנאמר לעיל.
מסקנה – רעיון חדש, שנובע מהנאמר לעיל.

כתיבת תשובה

א. הבנת המטלה

בזמן קריאת השאלות עליכם לבדוק את המטלה שלפניכם מהבחינות הבאות:

(1) **סוג השאלה** – קיימות שאלות מסוגים שונים:

- שאלת נכון / לא נכון.
- שאלת רב ברירה – שאלה המכילה בדרך כלל ארבע תשובות ורק אחת מהן נכונה.
- שאלה פתוחה קצרה – שאלה המתייחסת למידע ממוקד או לפרט מסוים.
- שאלה פתוחה רחבה – שאלה המתייחסת לקטע מידע רחב.

(2) **מורכבות השאלה** – בדקו מכמה סעיפים מורכבת המטלה שלפניכם. האם התשובה כתובה בטקסט? אם לא, מה יש לעשות (לפרש על סמך הכתוב בטקסט, להסיק מסקנות, להעריך או לבקר)?

(3) **רמת לשון** – האם אתם מבינים את כל המילים המופיעות במטלה?

(4) **מילות השאלה** – סמנו את מילות השאלה, ובדקו אם אתם מבינים את משמעותן.

מילות השאלה	תוכן התשובה
מי? מה?	התייחסות לנושא שעליו מדובר
מאין? איפה? היכן? לאן?	התייחסות למקום
מתי?	התייחסות לזמן
למה? מדוע? מאיזו סיבה?	התייחסות לגורם/לסיבה
לשם מה? לאיזו מטרה?	התייחסות לתכלית/למטרה
איך? כיצד? באיזה אופן?	התייחסות לדרך/לשיטה/לאופן
כמה? באיזו מידה?	התייחסות לכמות

(5) **מילות ההוראה** – סמנו את מילות ההוראה, ובדקו אם אתם מבינים את משמעותן.

מילות ההוראה	משמעות
בסס	יש להביא הוכחות, ציטוטים לטענה, לקביעה, לתופעה, לבעיה וכו'.
דון	יש להציג בהרחבה את הטענה, את הקביעה, את התופעה, את הבעיה וכו', מכמה זוויות ראייה, כגון: יתרונות וחסרונות, תחומים שונים: כלכלי, חברתי, תרבותי ועוד.
הגדר	יש לכתוב את משמעות המילה, המושג, הצירוף.

מילת ההוראה	משמעות
הדגם	יש להביא דוגמות לטענה, לקביעה, לתופעה, לבעיה וכו' (מומלץ להביא דוגמות מגוונות מתחומים שונים).
הוכח	יש להביא הוכחות/ראיות רלוונטיות כדי לאשר טענה, קביעה.
הסבר	יש לפרש את הכתוב במילים אחרות, כך שיהיה מובן וברור.
הערך	יש לשער את ערכה של הבעיה, התופעה וכו'.
הצג	יש לערוך היכרות עם הבעיה, עם התופעה, עם הטענה, עם הקביעה וכו' (לכתוב עליה בהרחבה).
השווה	יש לבחון את הדומה ואת השונה בין שני דברים או יותר בעלי מכנה משותף על סמך תבחינים (קריטריונים).
חוה דעתך	יש לכתוב את דעתכם על טענה, על קביעה, על החלטה, על המלצה וכו'.
מיין	יש לחלק את הנתונים לקבוצות על סמך מכנה משותף ביניהם (מומלץ באמצעות טבלה).
מנה	יש לכתוב (לקבוע) את כמות העובדות, הגורמים וכו' (על פי דרישות המשימה).
נמק	יש להביא נימוקים לטענה, לקביעה, לבעיה, לתופעה וכו'.
נתח	יש להתייחס לנושא, לטענה, לבעיה, לתופעה וכו' על כל חלקיה.
פרט	יש לכתוב את כל הפרטים הקשורים לתופעה, לבעיה, לטענה וכו'.
ציין	יש להתייחס לכל הדברים מבלי לפרט אותם.
תאר	יש להסביר בהרחבה את הבעיה, את התופעה, את הטענה, את הקביעה וכו'.

(6) ממד ההבנה של השאלה -

- **איתור מידע:** בסוג שאלות אלו אתם נדרשים לאתר את המידע בתוך הטקסט. לעתים השאלות מפנות לשורה או לפסקה בקטע, ולעתים עלינו לזהות את השורה או את הפסקה הרלוונטיות.
- **פרשנות והיסק:** שאלות אלו עוסקות בפרטים שאינם מוצהרים או מפורשים בטקסט כמו: נושא הטקסט, מטרת הכותב, יחסים בין חלקי הטקסט, ביטויים ומילים דו משמעיות.
- **הערכה וביקורת:** שאלות אלו דורשות מכם לנהל דיאלוג עם הטקסט, להעריך אותו, ולהביע את דעתכם האישית ואת השקפתכם על תוכן הטקסט, על מטרת הטקסט, על מבנה הטקסט ועל סגנונו. חשוב להדגיש כי לשאלות מסוג זה יכולה להיות יותר מתשובה אחת, שהרי לא לכולנו דעות זהות, לכן חשוב מאוד להציג דעה **מנומקת**. הנימוק יכול להתבסס על מידע הלקוח מהטקסט או על היגיון ועל טעם אישיים (בהתאם לדרישות השאלה).

מבנה התשובה: פתיחה – אני תומך ב... / מתנגד ל... / מסתייג מ..._____

גוף – נימוקים לחיזוק עמדתי מהמאמר, לא מהמאמר ומשילוב של שניהם – בהתאם להוראות השאלה.

טיפים:

- (1) הציגו שלושה נימוקים.
- (2) השתמשו בקשר של ויתור (אף על פי ש...) כדי להציג באמצעותו את העמדה האחרת כדי לשלול אותה, וכך לחזק את עמדתכם.

דוגמה לשאלה

יש הטוענים כי יש להימנע מאכילת שוקולד. האם אתם מסכימים לטענה זו? נמקו את דבריכם.

תשובה

אינני מסכים לטענה כי יש להימנע מאכילת שוקולד. אף על פי שרבים טוענים כי שוקולד אינו בריא, משום שהוא מכיל קפאין, הוא מכיל מעט קפאין והרבה חומר ממריץ. נוסף על כך, השוקולד יעיל בהפסקת שיעול בצורה טבעית, אף יותר מתרופה. וגם אם שוקולד ממכר, הוא מסייע בשיכוך כאבים ומשפר את מצב הרוח.

ב. כתיבת התשובה:

לאחר שהבנתם את המטלה שלפניכם, אתם יכולים לתכנן את כתיבת התשובה, כלומר: מבנה התשובה יהיה בהתאם למטלה (השאלה).

שימו לב: הקפידו להשתמש במיליות קישור מתאימות למבנה המטלה (השוואה, סיבה ותוצאה, הסתייגות ועוד).

תשובה כהלכה מתמקדת בעיקרה של השאלה, והיא חייבת לכלול לפחות משפט אחד שלם. בכתיבת תשובה רחבה עליכם לשלוף את המידע מהטקסט הנתון, לסכם אותו, לעבד אותו, ולנסח אותו כתשובה ממוקדת על השאלה.

(1) מבנה התשובה

(א) **פתיח** – מציג את נושא השאלה.

(ב) **גוף התשובה** – מתייחס לכל אחת ממילות ההוראה ומילות השאלה, תוך כדי שימוש במיליות קישור מתאימות.

(2) לשון התשובה

(א) **שימוש בסימני פיסוק.**

(ב) **משלב לשוני בינוני-גבוה.**

השוואה

אנו משווים שני דברים או יותר שיש להם מכנה משותף, כגון: עברית ואנגלית (שפות), יהדות ואסלאם (דתות), ארצות הברית וצרפת (מדינות) ועוד.

לצורך השוואה עלינו לקבוע קריטריונים (תבחינים). הקריטריונים הם הכללה/היגדי – על.

שימו לב: דומה ושונה אינם קריטריונים.

דוגמה לטבלת השוואה:

שתי דתות מרכזיות בישראל: יהדות ואסלאם

תבחינים/קריטריונים	נושא א: יהדות	נושא ב: אסלאם
מבשר הדת	משה	מוחמד
בית התפילה	בית כנסת	מסגד
סמל דתי	מגן דוד	חצי סהר
אחוז באוכלוסייה	85%	15%

מילוי הטבלה

כדי למלא את הטבלה כראוי, עליכם לאתר מידע מתאים לקריטריון שהצגתם, לאחר אותו, ולארגן אותו במקום המתאים לו בטבלה.

בשלב מילוי הטבלה הקפידו על ניסוח הדומה לכתיבת כותרות תוכן, כלומר: מלאו את הטבלה בתמציתיות.

בעת הצורך השתמשו בשמות פעולה (קריאה, החלטה...) ולא בשמות פועל (לקרוא, להחליט...).

כתיבה ממוזגת

בשאלה זו תידרשו לכתוב כתיבה ממוזגת של שני טקסטים בהתאם לדרישות המטלה ולמטרותיה. היקף הכתיבה הנדרש הוא כ-150 מילים. כתיבה ממוזגת מצריכה ביצוע של שלוש פעולות: השמטה, הכללה והבניה.

שלבים לכתיבה ממוזגת

1. פענוח המטלה / "פיצוח" השאלה – זיהוי רכיבי המבנה של הכתיבה הממוזגת מתוך מטלת הכתיבה.
2. יצירת טבלה על פי הדגם הבא:

רכיבי המבנה של הכתיבה הממוזגת	טקסט 1	טקסט 2

3. השלמת הטבלה מתוך הטקסטים על ידי הוצאת רעיונות רלוונטיים מתוך שני הטקסטים הנתונים וניסוחם בהכללה.
4. חיבור כל הרעיונות המנוסחים בהכללה המופיעים בטבלה לטקסט לכיד ומקושר באמצעות:
  - משפט פתיחה המתבסס על רכיבי המבנה ועל התוכן של המטלה או משפט פתיחה רלוונטי אחר המתאים למטלה.
  - שימוש במשפטי קישור ובמיליות קישור התואמות את המבנה הנדרש בשאלה.
  - מתן ביטוי למידע מאחד ולמידע ייחודי.
  - שימוש בדרכי מסירה: הסגר, דיבור עקיף (שימוש בפועלי אמירה מתאימים: טוען, מוסיף, מונה, מדגיש...) וסוגריים כדי לציין מאין לקוח המידע (מאיזה טקסט המידע לקוח).
  - השארת שורה רווח בין פסקה לפסקה.
  - כתיבת ביבליוגרפיה בסוף הטקסט על פי הכללים הבאים:
    - שם משפחה, אות ראשונה של שם פרטי (שנה). שם הטקסט. מסגרת הכתיבה.
    - שימו לב: את רשימת הטקסטים יש לסדר לפי א"ב של שמות משפחה של הכותבים.

5. משוב על הכתיבה באמצעות המחווה הבא (המחוון מוצג באמצעות שאלות כדי להקל עליכם את הבדיקה):

א. תוכן:

- האם התייחסתם לכל רכיבי המשימה?
- האם כל המידע שכתבתם רלוונטי לדרישות המטלה?
- האם כל מידע שכתבתם משויך לרכיב התוכן המתאים?
- האם נמנעתם מחזרות בכתיבתכם?

ב. ארגון המידע:

- האם כתבתם משפט פתיחה המתבסס על רכיבי המבנה ועל התוכן של המטלה או משפט פתיחה רלוונטי אחר המתאים למטלה?
- האם התמקדתם בנושא המטלה ולא במאמרים?
- האם השתמשתם במילות קישור מתאימות כדי לחבר את כל פרטי המידע, כך שיש "זרימה" טובה בטקסט מנושא לנושא?
- האם מיזגתם בין הרעיונות המשותפים בטקסטים?
- האם פירטתם את המידע הייחודי לכל טקסט?

ג. אזכור המידע:

- האם אזכרתם את מקורות המידע בגוף הטקסט על פי נורמות כתיבה אקדמיות (שם משפחה ושנת ההוצאה)?
- האם כתבתם ביבליוגרפיה בסוף הטקסט על פי נורמות אקדמיות: סדר א"ב של שמות המשפחה ועקביות ברישום פרטי הביבליוגרפיה?
- האם השתמשתם בדרכי מסירה מקובלות?

ד. לשון:

- האם התנסחתם בצורה בהירה, עניינית והולמת את אופי הכתיבה?
- האם ניסחתם את המשפטים כהלכה (לא משפטים ארוכים, לכל משפט נושא ונשוא)?
- האם הקפדתם על תקינות תחבירית ומורפולוגית: שימוש תקין בפועל, בשם במילות היחס, בהצרכה, ביידוע, באותיות אית"ן ועוד?
- האם הקפדתם על פיסוק תקין?
- האם הקפדתם על כתיב נכון?

דוגמה לכתיבה משולבת – מבחן 4

מטלת הכתיבה הממוזגת/הסיכום הממוזג

התבססו על טקסט 1 ועל טקסט 2, וכתבו סיכום ממוזג בנושא תופעת השיימינג. בסיכומכם כתבו על **תופעת השיימינג**, על **הקשיים להתמודדות עמה** ועל **הדרכים להתמודד עמה**. הקפידו על דרכי מסירה מקובלת ועל אזכור מקורות המידע בתוך הסיכום ובסופו (ביבליוגרפיה). כתבו בהיקף של כ-150 מילים.

שלבים לכתיבת כתיבה ממוזגת:

1. פענוח המטלה / "פיצוח" השאלה

- תופעת השיימינג
- הקשיים להתמודדות עם תופעת השיימינג.
- הדרכים להתמודד עם תופעת השיימינג.

2. יצירת טבלה על פי הדגם הבא:

טקסט 2 (גויכמן, 2015)	טקסט 1 (רחימי, 2015)	
		תופעת השיימינג
		קשיים להתמודדות עם תופעת השיימינג
		הדרכים להתמודד עם תופעת השיימינג

3. השלמת הטבלה מתוך הטקסטים על ידי הוצאת רעיונות רלוונטיים מתוך שני הטקסטים הנתונים וניסוחם בהכללה.

טקסט 2 (גויכמן, 2015)	טקסט 1 (רחימי, 2015)	
פרסום תכנים פוגעניים ברשת, בעיקר נגד ילדים.	תופעה של ביוש אדם או מותג באמצעות האינטרנט, ובפרט באמצעות הרשתות החברתיות.	תופעת השיימינג
1. היעדר חקיקה. 2. היעדר טכנולוגיה.	1. היעדר חקיקה.	קשיים להתמודדות עם תופעת השיימינג
1. הכרזה על 2016 כשנת המאבק בשיימינג באיגוד האינטרנט הישראלי. 2. בידיים שלנו – עלינו לשנות את ההתנהגות האישית שלנו: צריך לחשוב פעמיים לפני שאנחנו מעלים משהו לרשת, ואם אנחנו נתקלים בדבר כמו שיימינג, לא לשתף.	1. מפגשים עם תלמידים כדי להסביר להם את חשיבות מילותיהם גם מאחורי הצג, ולנסות למנוע את האסון הבא. 2. ראיונות בכלי בתקשורת, וקריאה להורים לעקוב אחר ילדיהם במרחב הווירטואלי בפרט. 3. במקביל לענישה ראויה לאלו המבזים ברבים אדם חף פשע שמטרתה להרתיע, ראוי לכלול בתכנית הלימודים של בני הנוער את השפעות תגובותיהם, ואת חומרת המצבים שאליהם אפשר להגיע בעולם האינטרנט.	הדרכים להתמודד עם תופעת השיימינג

4. חיבור כל הרעיונות המנוסחים בהכללה המופיעים בטבלה לטקסט לכיד ומקושר.

משפט פתיחה מאציץ
אות פנושא אל פי
פרישות מאטלה.

קשה להתמודד עם תופעת השיימינג, ועם זאת דרכים שונות

הצגת התופעה

מאפשרות התמודדות עמה. תופעת השיימינג היא ביוש אדם או

ציון מאין מאיפס לקוח -
מאיפס ייחופי לטקסט 1

ציון מאין מאיפס לקוח -
מאיפס מאיפס לטקסט 2

מותג באמצעות האינטרנט, ובפרט באמצעות הרשתות החברתיות
(רחימי, 2015). היעדר חקיקה (רחימי, 2015 וגויכמן, 2015)

משפט קישור מאקשר בין
פקשיים לכתמאופס סם
התופעה ובין פרכים
לכתמאופס סם התופעה.

והיעדר טכנולוגיה המסוגלת לטפל בבעיה (גויכמן, 2015) מקשים
עלינו להתמודד עם התופעה.

ציון מאין מאיפס לקוח -
מאיפס ייחופי לטקסט 2

עם זאת ישנן דרכים המאפשרות התמודדות עם התופעה.

פרכים לכתמאופס סם
התופעה

ראשית, אפשר לקיים מפגשים עם תלמידים כדי להסביר להם

את חשיבות מילותיהם גם מאחורי הצג, ולנסות למנוע את האסון

הבא. שנית, אפשר לקיים ראיונות בכלי בתקשורת ולקרוא להורים

לעקוב אחר ילדיהם במרחב הווירטואלי בפרט. כמו כן במקביל

לענישה ראויה כדי להרתיע, ראוי לכלול בתכנית הלימודים של בני

הנוער את השפעות תגובותיהם, ואת חומרת המצבים שאליהם

אפשר להגיע בעולם האינטרנט (רחימי, 2015). (גויכמן, 2015)

ציון מאין מאיפס לקוח -
מאיפס ייחופי לטקסט 1

ציון מאין מאיפס לקוח -
מאיפס ייחופי לטקסט 2

מוסיפה שבאיגוד האינטרנט הישראלי הוכרזה שנת 2016 כשנת

המאבק בשיימינג. כמו כן הפתרון בידיים שלנו. עלינו לשנות את

ההתנהגות האישית שלנו על ידי כך שנחשוב פעמיים לפני שאנחנו

מעלים משהו לרשת, ואם אנחנו נתקלים בדבר כמו שיימינג, איננו

צריכים לשתף אותו.

פרכים לכתמאופס סם
התופעה

ביבליוגרפיה:

ביבליוגרפיה

גויכמן, ר' (2015). זינוק בתלונות על שיימינג: "אל תשתפו". Ynet.

רחימי, ע' (2015). על שיימינג, אינטרנט ובני נוער. News1.

5. משוב על הכתיבה באמצעות המחון.

א. תוכן:

○ האם התייחסתם לכל רכיבי המשימה? כן – התופעה, הקשיים להתמודד עמה

ודרכי ההתמודדות עמה.

○ האם כל המידע שכתבתם רלוונטי לדרישות המטלה? כן.

○ האם כל מידע שכתבתם משויך לרכיב התוכן המתאים? כן.

○ האם נמנעתם מחזרות בכתבתכם? כן.

ב. ארגון המידע:

- האם כתבתם משפט פתיחה המתבסס על רכיבי המבנה ועל התוכן של המטלה או משפט פתיחה רלוונטי אחר המתאים למטלה? **כן, מסומן בגוף הטקסט.**
- האם התמקדתם בנושא המטלה ולא במאמרים? **כן.**
- האם השתמשתם במיליות קישור מתאימות כדי לחבר את כל פרטי המידע, כך שיש "זרימה" טובה בטקסט מנושא לנושא? **כן, מסומן בגוף הטקסט.**
- האם מייגתם בין הרעיונות המשותפים בטקסטים? **כן, מסומן בגוף הטקסט.**
- האם פירטתם את המידע הייחודי לכל טקסט? **כן, מסומן בגוף הטקסט.**

ג. אזכור המידע:

- האם אזכרתם את מקורות המידע בגוף הטקסט על פי נורמות כתיבה אקדמיות (שם משפחה ושנת ההוצאה)? **כן.**
- האם כתבתם ביבליוגרפיה בסוף הטקסט על פי נורמות אקדמיות: סדר א"ב של שמות המשפחה ועקביות ברישום פרטי הביבליוגרפיה? **כן.**
- האם השתמשתם בדרכי מסירה מקובלות? **כן, מסומן בגוף הטקסט.**

ד. לשון:

- האם התנסחתם בצורה בהירה, עניינית והולמת את אופי הכתיבה? **כן.**
- האם ניסחתם את המשפטים כהלכה (לא משפטים ארוכים, לכל משפט נושא ונשוא)? **כן.**
- האם הקפדתם על תקינות תחבירית ומורפולוגית: שימוש תקין בפועל, בשם במיליות היחס, בהצרכה, ביידוע, באותיות אית"ן ועוד? **כן.**
- האם הקפדתם על פיסוק תקין? **כן.**
- האם הקפדתם על כתיב נכון? **כן.**

לשון

תחביר

בצירוף

1. צירופי שם ותוארו – צירוף המורכב משתי מילים: שם עצם ושם תואר המתאר את שם העצם. לדוגמה: **ילדה יפה, בחור חזק, תרגיל קשה**.
בצירופי שם ותוארו מיידעים את שני השמות. לדוגמה, החבר הקרוב, הקורס המעניין.
בצירופי שם ותוארו מְרַבֵּים את שני השמות. לדוגמה, חברים קרובים, קורסים מעניינים.
2. צירופי סמיכות – יחידה אחת המורכבת משני שמות עצם הקשורים זה לזה.

בצירופי סמיכות מיידעים אך ורק את השם השני. לדוגמה, חבר הילדות, קורס הנהיגה.
בצירופי סמיכות מְרַבֵּים אך ורק את השם הראשון. לדוגמה, חברי ילדות, קורסי נהיגה.

3. צירופי סמיכות ושם תואר
בצירוף סמיכות ושם תואר מיידעים את המילה השלישית ומילה נוספת (הראשונה או השנייה, בהתאם למילה המתוארת על ידי שם התואר).

דוגמות:

- ביקור המנהל הוותיק (הוותיק – ש"ת לסומך – המנהל).
- תלמידי כיתתי המצטיינים (המצטיינים – ש"ת לנסמך – תלמידי).
- תכנית הלימודים החדשה (החדשה – ש"ת לנסמך – תכנית).

בצירוף סמיכות ושם תואר מרבים את הנסמך ואת שם התואר רק אם הוא מתאר את הנסמך. דוגמות:

- תלמיד הכיתה המקבילה – תלמידי הכיתה המקבילה (שם התואר מתאר את הסומך).
- שאלת התלמיד המאתגרת – שאלות התלמיד המאתגרות (שם התואר מתאר את הנסמך).

הקשר הלוגי	מילות הקישור / מילות שעבוד
משפטי לוואי (מרחיב את שם העצם)	ש, אשר, ה"א הזיקה
משפטי סיבה ותוצאה	לפני שם עצם: בגלל (ה...) בראש משפט או פסוקית: בגלל ש, משום ש, מכיוון ש, מאחר ש, כי (לא תמיד), לכן, לפיכך, על כן, בעקבות זאת
משפטי ויתור (בניגוד למצופה) והסתייגות	בראש משפט או פסוקית או בין איברים: בכל זאת, עם זאת, למרות זאת, אבל, אך, אולם, למרות ש, אף על פי ש, גם אם, אף על פי כן, אומנם... אבל לפני שם עצם: למרות, על אף (ה...)
משפטי ניגוד והשוואה	בראש משפט או פסוקית או בין איברים: כמו ש, כשם ש, כך, לא... אלא, ואילו, אך, אבל, אולם לפני שם העצם: כמו, בניגוד ל, בהשוואה ל, לעומת (ה...)
משפטי תנאי קיים	בלי, ללא, אם
משפטי תכלית	לפני שם עצם: למען, לשם, בשביל (ה...) לפני שם פועל: כדי, בשביל בראש משפט או פסוקית: כדי ש
משפטי זמן	מילות הזמן המתייחסות לנקודת זמן ממוקדת והנחשבות כפריטים לקסיקליים: היום, מחר, לעתים, עתה, אשתקד, מעולם, לעולם, קודם לכן וכדומה. קשרי זמן: כש, כאשר, לאחר ש, בזמן ש

מכנים מודאליים

משפטים שבהם מופיעות מילים מודאליות – מילים המביעות עמדה, הזהרה או המלצה כגון: מותר, אסור, רצוי, כדאי, אפשר, מומלץ, חשוב, ראוי, ניתן, חובה, צריך ועוד. לאחר מילה מודאלית יבוא שם פועל.

דוגמות:

1. רצוי להימנע משהייה ארוכה בשמש.
2. כדאי להשוות מחירים.
3. מקובל לתת תשר למלצר.

פרכה משפטים איחידה לשי

- כאשר נתונים כמה משפטים ויש לחברם לקטע לכיד ומקושר, הקפידו על הכללים הבאים:
- א. חיבור המשפטים על פי סדר התרחשותם במציאות (מה קרה קודם, מה קרה אחר כך).
  - ב. שימוש במילות קישור מתאימות.
  - ג. שימוש במאזכרים כדי להימנע מחזרות על מילים או על צירופים.
  - ד. פיסוק הקטע.

דוגמאות:

לפניכם חמישה משפטים. חברו אותם לקטע לכיד ומקושר. השתמשו במילות קישור מתאימות, והשמיטו מילים על פי הצורך.

- (1) בית הספר העתידי צריך להיאבק על המגמות ההרסניות.
  - (2) בית הספר צריך לחנך לחיות עם הטבע ולא על חשבון הטבע.
  - (3) הרס הסביבה עלול לפגוע בבית היחידי שיש לנו.
  - (4) נמרוד אלוני כתב במאמרו על המגמות ההרסניות הפועלות כיום.
  - (5) נמרוד אלוני כתב במאמרו על הערכים שבית הספר צריך לחנך אליהם.
- נמרוד אלוני כתב במאמרו על הערכים שבית הספר צריך לחנך אליהם: לחיות עם הטבע ולא על חשבון הטבע. כמו כן הוא כתב על המגמות ההרסניות הפועלות כיום, שבית הספר צריך להיאבק עליהן, כי הן עלולות לפגוע בבית היחיד שיש לנו.